

บันทึก

เรื่อง การตีความสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างโรงงานและติดตั้งอุปกรณ์กำจัดน้ำเสีย
โรงงานสุราอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (สิทธิเกี่ยวกับไบโอแก๊สที่
เกิดขึ้นในระหว่างทำการทดสอบทดลองระบบกำจัดน้ำเสียซึ่งในสัญญาไม่ได้
ระบุข้อตกลงและรายละเอียดไว้ นั้น จะตกเป็นของฝ่ายใด)

องค์การสุรา กรมสรรพสามิต ได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กค ๐๗๒๐/๔๑๑๙ ลง
วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๒๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า เนื่องจากตามข้อ ๗ ของ
สัญญาจ้างเหมาก่อสร้างโรงงานและติดตั้งอุปกรณ์กำจัดน้ำเสียฯ ฉบับลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน
๒๕๒๗ ซึ่งองค์การสุรา กรมสรรพสามิต เป็นผู้ว่าจ้าง และ CONSORTIUM^๑ เป็นผู้รับจ้าง นั้น
ระบุไว้ว่า "เมื่อทำการก่อสร้างโรงงานและติดตั้งระบบกำจัดน้ำเสียเสร็จเรียบร้อยตามสัญญาแล้ว
ผู้รับจ้างต้องทำการทดสอบทดลองให้เป็นที่พอใจของผู้ว่าจ้างว่ามีประสิทธิภาพในการทำงาน
ครบถ้วนถูกต้องตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในเอกสารแนบท้ายสัญญาทุกประการ โดยต้อง
ทดสอบทดลองติดต่อกันวันละ ๒๔ ชั่วโมง ไม่น้อยกว่า ๙๐ วัน ทั้งนี้ โดยค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้าง
เอง" ซึ่งถ้าปฏิบัติตามข้อสัญญาดังกล่าว ขณะทดลองเดินเครื่องเป็นเวลา ๙๐ วัน คาดว่าจะได้ไบ
โอแก๊สจำนวนหนึ่ง (คิดจากจำนวนน้ำเสีย ๑,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน) เมื่อคิดเทียบเป็นน้ำมัน
เตาแล้วจะมีมูลค่าประมาณ ๕,๙๕๙,๕๓๐ บาท (ห้าล้านเก้าแสนห้าหมื่นห้าพันห้าร้อยสามสิบ
บาทถ้วน) แต่ปรากฏว่าในสัญญานี้ไม่ได้ระบุข้อตกลงและรายละเอียดเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่จะ
เกิดขึ้นนี้ไว้แต่ประการใด จึงมีปัญหาคือจะต้องพิจารณาว่าสิทธิเกี่ยวกับไบโอแก๊สที่เกิดขึ้นใน
ระหว่างทดลองเดินเครื่องนี้จะตกแก่ฝ่ายใด องค์การสุรา กรมสรรพสามิต จึงขอให้สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่า สิทธิเกี่ยวกับไบโอแก๊สที่เกิดขึ้นในระหว่างทำการ
ทดสอบทดลองตามสัญญาจ้างดังกล่าวเป็นของฝ่ายใด เพื่อจะได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติในการ
ดำเนินการตามสัญญาต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๖) ได้พิจารณา
ปัญหาดังกล่าว โดยได้รับฟังคำชี้แจงจากผู้แทนกระทรวงการคลัง(องค์การสุรากรมสรรพสามิต)
แล้ว ให้ความว่าสาระสำคัญของสัญญานี้ นอกจากต้องการอุปกรณ์กำจัดน้ำเสียของโรงงาน
สุราแล้ว ยังต้องการที่จะให้อุปกรณ์กำจัดน้ำเสียสามารถทำการแยกก๊าซมีเทน (ไบโอแก๊ส) จาก
น้ำเสียเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในกิจการของโรงงานสุราต่อไปได้ด้วย ฉะนั้น ในการทดสอบทดลอง
ระบบกำจัดน้ำเสียตามข้อ ๗ ของสัญญานี้ ผู้รับจ้างจึงต้องดำเนินการโดยนำน้ำเสียที่เกิดจากการ

^๑ ประกอบได้ด้วย บริษัท โตโยเมก้า โกชา จำกัด บริษัท ฮิตาชิพลานท์ เอ็นจิเนียริงและ
คอนสตรัคชั่น จำกัด และบริษัท อาควา เทคโนโลยี จำกัด

กลั่นแยกสุราจากโรงงานสุราขององค์การสุรา กรมสรรพสามิต มาผ่านกระบวนการตามระบบ
 กำจัดน้ำเสียที่ผู้รับจ้างได้ติดตั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว เพื่อแสดงให้เห็นที่พอใจแก่กรมสรรพสามิตว่า
 อุปกรณ์กำจัดน้ำเสียของผู้รับจ้างนั้นสามารถดำเนินการให้ได้ผลครบถ้วนตามความประสงค์
 ดังกล่าว เมื่อข้อเท็จจริงเป็นเช่นนี้ จึงแสดงให้เห็นว่า คู่กรณีในสัญญานี้ได้เข้าใจกันแต่ต้นแล้วว่า
 ก๊าซมีเทน (ไบโอแก๊ส) ที่เกิดขึ้นนี้ มิใช่เป็นเพียงผลพลอยได้ที่เกิดขึ้นจากการกำจัดน้ำเสีย
 หากแต่เป็นสิ่งที่ต้องกระทำให้ขึ้นโดยใช้กรรมวิธีพิเศษนอกเหนือจากระบบกำจัดน้ำเสียตามปกติ
 ธรรมดาทั่วไป ซึ่งความประสงค์ในเรื่องนี้ก็ได้อ้างอิงในสัญญาแล้ว ผู้รับจ้างจึงมีหน้าที่
 ต้องจัดให้อุปกรณ์ของตนปฏิบัติงานให้ได้ผลตามที่กรมสรรพสามิตในฐานะผู้ว่าจ้างได้แสดงความ
 ต้องการไว้ด้วย เพราะฉะนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าแม้จะอยู่ในช่วงการทดสอบทดลอง
 ประสิทธิภาพของอุปกรณ์กำจัดน้ำเสีย โดยกรมสรรพสามิตยังมิได้รับมอบมาใช้ในทางราชการก็
 ตาม แต่เมื่อน้ำเสียอันเป็นวัตถุดิบที่นำมาใช้ในการทดสอบทดลองนี้เป็นของกรมสรรพสามิต
 และผู้รับจ้างจะต้องกระทำการแยกก๊าซมีเทน(ไบโอแก๊ส)จากน้ำเสียดังกล่าวให้ได้จำนวนตาม
 เงื่อนไขของสัญญาด้วย ฉะนั้นกรมสรรพสามิตจึงมีสิทธิในก๊าซมีเทน(ไบโอแก๊ส)นั้น ซึ่งในเรื่องนี้
 เทียบเคียงได้กับบทบัญญัติมาตรา ๑๓๑๗^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกำหนดไว้
 ว่า ในกรณีที่มีการนำสัมภาระของผู้อื่นมากระทำสิ่งใดขึ้นใหม่ เจ้าของสัมภาระก็ยังคงเป็นเจ้าของ
 สิ่งที่ได้กระทำให้ขึ้นใหม่ด้วย เพียงแต่เจ้าของสัมภาระมีหน้าที่ต้องชดเชยค่าแรงงาน ซึ่งสำหรับใน
 เรื่องนี้ปรากฏว่าผู้รับจ้างได้ทำสัญญาผูกพันตนไว้แล้วว่า ค่าใช้จ่ายในการทดสอบทดลองตนจะเป็น

๒ ข้อ ๒ ๑ล๑

๑ล๑

โรงงานกำจัดน้ำเสียตามสัญญานั้น นอกจากต้องเป็นไปตามแบบแปลนและรายละเอียด
 ดังกล่าวแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เป็นสาระสำคัญดังนี้

๑ล๑

๑ล๑

(๒) น้ำเสียที่ต้องกำจัดนั้นคือ น้ำเสียที่เหลือจากการกลั่นแยกสุราหรือแอลกอฮอล์ออกไป
 แล้ว รวมทั้งน้ำเสียที่เกิดจากการล้างถังหมักด้วย สำหรับรายละเอียดต่าง ๆ และคุณสมบัตินั้น ให้ผู้รับจ้าง
 ดำเนินการสำรวจและตรวจสอบเองเว้นแต่การเจาะสำรวจดินในบริเวณที่ทำการก่อสร้างโรงงานกำจัดน้ำเสีย ผู้ว่า
 จ้างเป็นผู้สำรวจ ได้ทำเป็นรายงานส่งให้พร้อมกับใบแจ้งความประกวดราคาแล้ว ก่อนทำการก่อสร้างผู้รับจ้างจะ
 ทำการสำรวจดินโดยละเอียดอีกครั้งก็ได้ แต่จะเรียกค่าใช้จ่ายใด ๆ ไม่ได้

(๓) ระบบกำจัดน้ำเสียต้องสามารถกำจัดน้ำเสียที่มีค่า BOD ไม่น้อยกว่า ๓๐,๐๐๐ มก./
 ลิ.ได้วันละ ๑,๕๐๐ ลิ.เมตรโดยต่อเนื่องกันทุกวัน และน้ำเสียที่จะผ่านระบบกำจัดนี้ต้องมีคุณภาพตามประกาศ
 กระทรวงอุตสาหกรรมฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๒๕)

(๔) ต้องสามารถผลิตก๊าซมีเทน (Methane Gas) ได้ในอัตราไม่น้อยกว่า ๓๐ ลูกบาศก์
 เมตรต่อหนึ่งหน่วยลูกบาศก์เมตรของน้ำเสียที่เข้าสู่ระบบกำจัดน้ำเสียและค่าความร้อน (Heating Value) ของ
 ก๊าซมีเทนที่ได้จะต้องมีค่าไม่น้อยกว่า ๔,๕๐๐ กิโลแคลอรีต่อก๊าซ ๑ ลูกบาศก์เมตร

๑ล๑

๑ล๑

^๓ มาตรา ๑๓๑๗ บุคคลใดใช้สัมภาระของบุคคลอื่นทำสิ่งใดขึ้นใหม่ไว้รู้กันว่าเจ้าของ
 สัมภาระเป็นเจ้าของสิ่งนั้นโดยมิต้องคำนึงว่าสัมภาระนั้นจะกลับคืนตามเดิมหรือไม่ แต่ต้องใช้ค่าแรงงาน

แต่ถ้าค่าแรงงานเกินกว่าค่าสัมภาระที่ใช้นั้นมากไว้รู้กันว่าผู้ทำเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่สร้างขึ้น
 แต่ต้องใช้ค่าสัมภาระ

ผู้รับภาระเอง โดยเหตุนี้ ก๊าซมีเทน (ไบโอแก๊ส) ที่เกิดขึ้นในระหว่างทำการทดสอบทดลองระบบ
กำจัดน้ำเสียจึงต้องตกเป็นสิทธิของกรมสรรพสามิต โดยผู้รับจ้างไม่อาจอ้างสิทธิหรือเรียกร้องสิ่ง
ใดจากกรมสรรพสามิตได้

(ลงชื่อ) อมร จันทรมบูรณ์

(นายอมร จันทรมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙